

Jämställdhet för hållbarhet

Inom genusforskning är det allmänt vedertaget att kvinnor och män tillskansar sig olika erfarenheter i samhället och att kvinnors erfarenheter och kunskaper inte tillmäts lika värde eller överhuvudtaget kommer med vid beslutsfattande inom de flesta samhällsområden. Inom genusforskning talas om manlig hegemoni, ett dominerande herravälde som ger ett ständigt tolkningsföreträde. Att ta sig ur hegemonin kan vara svårt oavsett kön, helt enkelt för att den ligger som ett raster över hela samhällsbygget.

I FN:s olika konventioner talas om patriarkala strukturer, en mansdominerande struktur; ett uttryck som kommer från ordet patriark, pater och fader, vilket oftast beskriver en som sitter på toppen av en pyramid och bestämmer. Militära organisationer byggs upp patriarkaliskt och de flesta samhällen har en patriarkal struktur. Många skillnader finns, men demokratier låter folket bestämma i allmänna val. Sedan ser det olika ut för vilka som har möjlighet att kandidera, om det krävs pengar, militär, ett kungligt arv eller om vem som helst kan göra det.

Att bryta sig loss ur en patriarkal struktur kan vara oerhört svårt oavsett kön, men arbete för det pågår över hela världen. Det arbetet har FN som ett demokratiskt forum i ryggen. FN är dock baserat på en patriarkal struktur, som endast delvis är nerbruten inom vissa av dess arbetsområden.

Först 1995 beslutade FN om en handlingsplan som går ut på att uppnå jämställd omställning så att män och kvinnor ska få lika tillgång till makt och inflytande. Det var i Beijing i Kina som drygt 40 000 kvinnor, representerande 189 olika länder,

blev överens om en "Platform for Action", som också kallas Pekingplattformen.

För att uppnå beslutade jämställdhetsmål ansågs två bollar behöva hållas i luften med syftet att integrera jämställdhet och separera jämställdhet. Att samla fackkunskap behövs också för att verklig omställning ska kunna bli möjlig och att den kunskapen lämpligen byggs upp separat för att sedan kunskapas, fördelas och integreras. I Sverige öppnas nu en jämställdhetsmyndighet i Göteborg för att bli just en expertmyndighet.

För att komma vidare i jämställdhetsarbetet har FN uppmanat alla länder, som undertecknat Pekingdokumentet, att könsuppdelad statistik.

SCB:s lilla rosa.

I Sverige finns Statistiska centralbyråns lilla rosa, där det går att utläsa skillnader i leverne, till exempel att det fortfarande råder diskriminerande löneskillnader mellan män och kvinnor i Sverige.

I Norden finns NIKK, en nordisk statistikdatabas, där det bland annat går att få reda på att fler kvinnor än män på Åland ingår i arbetsmarknaden. Siffrorna

är framtagna så att det går att göra jämförelser mellan de nordiska länderna. Internationellt finns EGI, Environment and Gender Index, som är världens första redskap för att hantera jämställdhet inom miljö- och klimatområdet. Det lanserades 2013 av IUCN (International Union for Conservation of Nature). 2016 presenterade EGI statistik från 193 av FN:s medlemsländer, där fjorton av världens finansministrar är kvinnor, det är 7 procent. Det innebär att 93 procent är män, och om vi nu fortsatt tror att olika kön bär på olika erfarenheter och tillskandade kunskaper så har det en betydelse. Kön har betydelse.

Jag menar att:

- Investeringar, produktion och konsumtion betraktas i dag som utan kön.

- Finansmarknaden saknar miljö- och jämställdhetskrav.

- Det pengarna jobbar med kan vara hur miljö- och könsvidrigt som helst och samtidigt ge "multiklirr" i kassan för fondsparare och aktieägare.

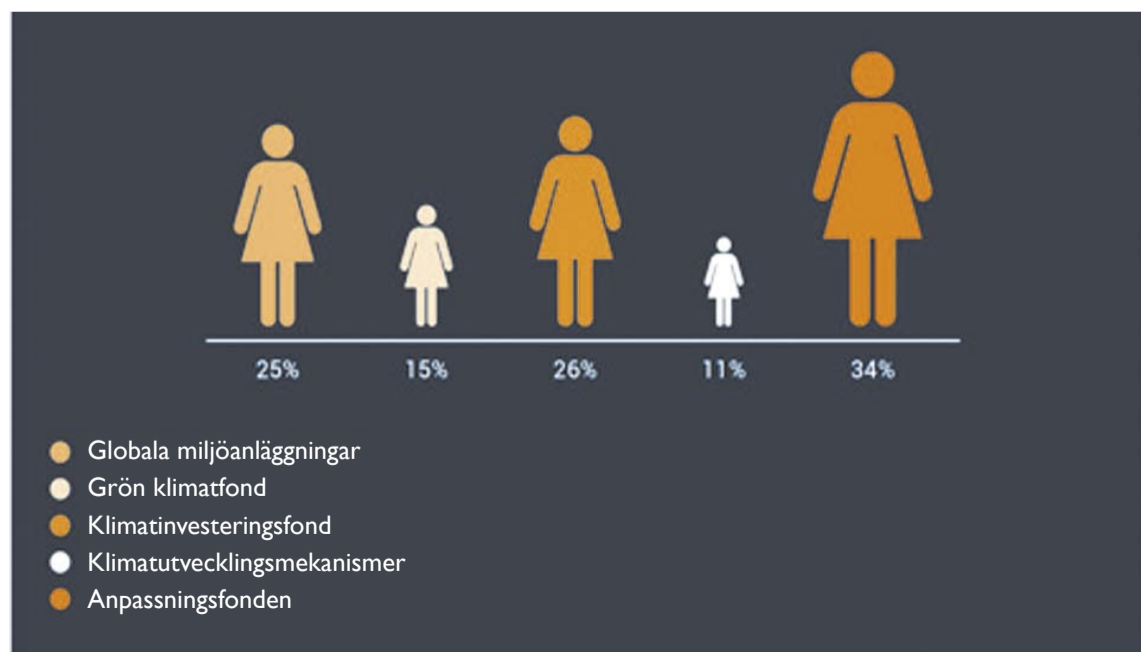
- Krav på avkastning går svårigen ihop med hållbarhet på kort sikt eller ett gott liv på lång sikt.

- Ekosystem blir mer sårbara när människan satsar på monokulturer. Jag menar att det också gäller för kulturella och sociala monokulturer.

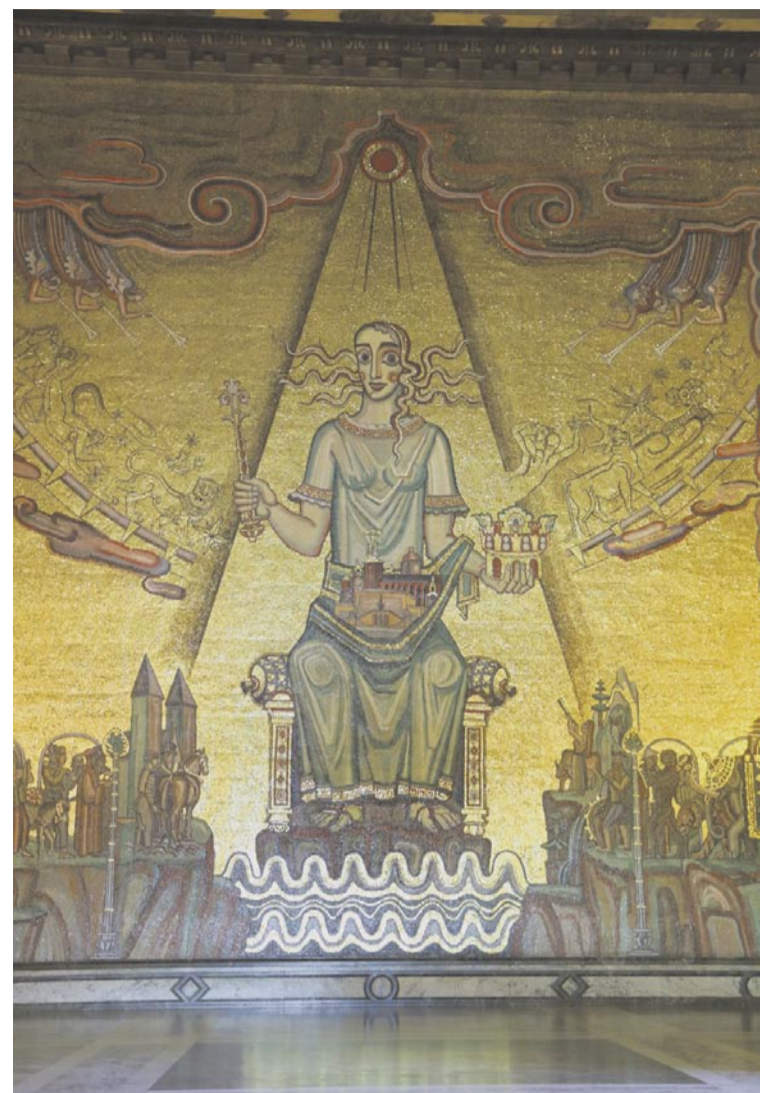
- Det är tillsammans vi bryter den kulturella dominansen.

- Vi ska bygga socialt inkluderande, jämställt och hållbart.

När Sverige ger medel till olika omställningsfonder i FN bör vi också uppmärksamma och problematisera det förhållandet att 2016 såg könsfördelningen i Globala miljöfonden, Gröna klimatfonden, Klimatinvesteringsfonden (uppdelad på två) och Anpassningsfonden så här, enligt EGI i figuren nedan.

Visst känns det bekant att flest kvinnor återfinns där det ska städas, som du ser i Anpassningsfonden.

"Mälardrottningen håller balansen." Mälardrottningen målning i guldmosaik i Gyllene salen i Stockholms stadshus efter skisser av konstnären Einar Forseth.

Statistik är en ögonöppnare och genusglasögonen ska då sättas på alla 17 av de olika målen i Agenda 2030. Att tolka statistiska underlag är ett redskap att i sammanhanget medvetandegöra sig själv och andra. Att sedan göra en genusbudget är nästa steg, om man vill bryta gamla slentrianmässiga mönster för omställning både lokalt och globalt.

Ewas budgetrecept a la Mälardrottningen:

- 1 dl jämställdhetspolicy
- 1 dl könsuppdelad statistik
- 1 dl genusmedvetenhet
- 5 liter verksamhet
- 10 liter resurser

Blandas noga och fördelas demokratiskt genom en genusbudgetering.

Slutligen: I några av Stockholms söderförorter träffades anställda inom förskola, hemtjänst och socialtjänst för ett par veckor sedan för att utbyta erfarenheter av arbetet med att ta fram underlag för genusbudgetering. I Farsta hade hemtjänsten räknat på biståndstimmar uppdelade på kön. Det märkliga var att trots att kvinnor lever längre än män så fick fler män procentuellt sett mer hemtjänst. Dessutom fick männen fler hemtjänststimmar.

Arbeteammet har ännu inte analyserat förhållandet varför de bedömde biståndet så, men

räkneoperationerna öppnade upp för kunskap om att kön behandlas olika. I Skarpnäck gjordes upptäckten att personalen vid biståndsbedömning frågade äldre kvinnor hur de mädde men äldre män vad de gjort tidigare i livet. De fann också att äldre män hade näringsbrist för att de inte kunde laga egen mat. Därför sattes genast en matlagningskurs i gång.

En del ojämställdhet går lätt att rätta till med kunskap, andra sitter djupare i vårt kulturella beteende och kräver även insikt om kunskapens betydelse för att förändring ska ske.

Ewa Larsson, Gröna Kvinnors ordförande, Kommunfullmäktige Stockholm Full Professional Member of the Green Economics Institute of Oxford